

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 34.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Balkan Balkancem!

Na palači Dolma-Bagče v Carigradu, kjer je nastanjenih okoli sto balkanskih parlamentarcev, Turkov, Grkov, Jugoslovancev, Bolgarov in Albancev, vira zastava peterih barv, bele, rumene, zelene, rdeče in modre; iz belega kroga sredi zastave sveti šest zvezd, ki predstavljajo Jugoslavijo, Bolgarijo, Romunijo, Grško, Albanijo in Turčijo. To je zastava bodoče »Balkanske zveze«. Druga balkanska konferenca zboruje v palači Jildiz, kjer je nekdanji sultan Abdul Hamid koval svoje spletke proti balkanskim državam ter jih hujskal drugo proti drugi. Konferenci predseduje Hasan beg, podpredsednik turške poslanske zbornice, in njeni otvoritvi sta prisostvovala ministrski predsednik Ismet paša in zunanji minister Tefvik Ruždi beg.

Daleč so torej za nami časi, ko so Bolgari ob bojni pesmi »Carigrad je naš« naskakovali odrinsko obzidje, ko je »šumela Marica okrvavljena«, ko jih je vladar tuje krvi vrgel nam v hrbet med svetovno vojno, in vse kaže, da je tudi Grčija pod vodstvom spretnega Venizelosa že prebolela svoj strahoten umik iz Male Azije.

Težko je napovedovati, je li poglavje »Na Balkanu zopet vres« končno zaključeno, vendar lahko trdimo, da ga ni na Balkanu vodilnega državnika, ki bi si želel še krvi in da se vsi odgovorni politiki trudijo, da bi se mir konsolidiral. To je že mnogo. Kajti trdna volja, podprta z vztrajnim delom, mora prej ali slej dovesti do zaželenega smotra. Saj stoji poleg vsega pribito, da so balkanski narodi že utrjeni od stoletnega krvavenja za svobodo in da si danes ne žele drugega, kakor da v miru obdelujejo svoja polja. Če inozemski tisk poudarja, da sili balkanske države k sodelovanju edinele gospodarske stiske, ne more to njihovemu stremeljenju prav nič škoditi, temveč le koristiti. To je dokaz, da ima sporazum, ki bi se formuliral v pogodbi o »Balkanski zvezi«, stvarno podlago in da ga narekujejo resnični interesi balkanskih narodov.

Delo za pomirjenje Balkana zasluži vse priznanje ne samo kot vsako delo za mir, temveč tudi, ker je malokje tako težko delati za mir kakor na Balkanu. Tisti izmed tujih publicistov, ki se ponasajo z dvatisočletno kulturo in s prezirljivim nasmeškom zapišejo besedo »Balkan«, naj pomislijo, kaj bi bilo iz njihovih narodov, ako bi nad njimi gospodaril Turke skoraj pol tisočletja, kaj bi v njihovih državah pustilo za seboj turško kopito. Na razvalinah duhovne in gmojne kulture, ki jih je pustilo stoletno gospodstvo sultanov, ni lahko ustvarjati miru. Poleg tega je Balkan most, ki pelje na Vzhod v kulturno nenasičeno in gospodarsko neizrabljeno deželo in čez katerega pritiska »Der Drang nach Osten« od severa in »Verso l'Oriente« od zapada. Islam se je že izčrpal, zato pa sili od severovzhoda čez Balkan v Sredozemsko morje boljše vzhod. Za Angleže so Dardanele nepremostljivi jez pred rusko invazijo v Sredozemsko morje. Na Balkan gledajo vsi večji evropski narodi poželjivo in ga smatrajo za svojo interesno sfero, na Balkanu uporabljajo še danes evropska diplomacija najbolj rafinirane metode za svoje intrigiranje. V takšnih okoliščinah je delo za zблиžanje balkanskih narodov težko.

Da bi se otresli uničujočega vpliva tujih intrig, so se pobudniki »Balkanske zveze« že na vesoljnem kongresu za mir v Atenah l. 1929., na katerem je bila sprožena misel o Balkanski zvezi, postavili za geslo svojega dela »Balkan Balkancem!«. Balkanski narodi hočejo ohraniti Balkan sebi in sami si hočejo urediti življenje na njem. Ta misel je prevladovala na lanskem kongresu v Atenah, na februar-skem zasedanju Sveta Balkanske zveze v Solunu in ta misel je vodila tudi danes v Carigradu.

Da naj ostane Balkan Balkancem, v tem se strinjajo vsi balkanski narodi. Drugo je seveda vprašanje, kako naj se Balkan med Balkance razdeli. Zunanje politične smernice prizadetih držav glede tega vprašanja bi se dale zajeti takole: Grki, Romuni in Turki priznavajo sedanje stanje — status quo —, Bolgari bi radi popravili meje v svojo prid proti Romuniji, Jugoslaviji in Grčiji; Jugoslovani imajo v načrtu Veliko Jugoslavijo, v kateri bi skupno živeli vsi južni Slovani. V tej arzični koncepciji posameznih narodov o definitivni politični ureditvi Balkana leži kal vseh težkoč za osnovanje Balkanske zveze, ki naj bi slonela na »balkanski pogodbi«.

Vprašanje politične »Balkanske zveze« še ni dozorilo in v Carigradu kakor prej v Solunu in v Atenah so se vršile v tem pogledu komaj načelne razprave. Z balkansko pogodbo naj bi se države obvezale, da bodo mirno poravnale medsebojne spore, ki naj jih reši pomirjevalni odbor, ali pa naj se v najslabšem primeru predložijo razsodišču v Haag. Načelne naše delegacije v Carigradu je predlagal, da bi morala biti Balkanska zveza »aktivna«, to je, da bi se države ne smele omejiti na pasivno poravnavanje medsebojnih sporov, ki bi nastali od časa do časa, temveč da bi morale ostati stalno v medsebojni zvezi in vsa zunanja politika posameznih držav tudi napram tretjim bi se morala spraviti v sklad s temeljnimi določbami balkanske pogodbe.

Naš delegat je hotel očitno poudariti tezo »Balkan Balkancem!«, da bi se mogla »Balkanska zveza« aktivno braniti proti inozemskim intrigam, ki so še vedno v teku na Balkanu. Čeprav je res, da je položaj bolgarske manjšine v Dobruži in grški Macedoniji, od koder so Grki Bolgare kratkoma zapodili, vse prej kakor zavirljiv, sodijo splošno, da Bolgari vztrajajo pri zahtevi, naj se na balkanskih konferencah obravnava manjšinsko vprašanje, na pritisk italijanske diplomacije. Anglija se na drugi strani na vso moč trudi, da bi poravnala spor med Grčijo in Bolgarijo, to bi bilo v korist italijanski politiki, ki dela za tem, da se

Zveza narodov zahteva izpraznitev Mandžurije

Japonci popuščajo - a naenkrat so Kitajci postali neodjenljivi — Zveza narodov je v zelo težkem položaju

Zeneva, 22. okt. tg. Svet Zveze narodov je imel popoldne javno sejo, na kateri je predsednik Briand predložil resolucijo sedmih točk in jo stavil na debato. Bistvena vsebina teh točk odgovarja precej točno našim večernim vestem. Kitajski delegat je izjavil, da mu je bilo besedilo resolucije predloženo šele davi in je zato predlagal kratko odgoditev, da dobi med tem časom instrukcije od svoje vlade. Nasprotno pa je japonski delegat rok za izpraznitev Mandžurije, ki naj bi trajal do prihodnje seje Sveta Zveze narodov 16. novembra, odklonil, češ, da je ta rok odvisen od okolnosti in od zadržanja kitajske vlade. V ostalem si je japonski delegat pridržal pravico, da predloge predsednika Brianda prouči v vseh podrobnostih, zaradi česar je bila seja nato odgodena do jutri.

Zeneva, 22. okt. tg. Danes opoldne je dospel japonski odgovor na zadnje predloge Sveta Zveze narodov za rešitev mandžurskega konflikta. Predlog bodo predložili petemu odboru. Govori se, da japonski odgovor pristaja na predloge Sveta Zveze narodov. Japonska je torej nekoliko odnehala, naenkrat pa so Kitajci izjavili, da predlogi Sveta Zveze narodov zanje niso sprejemljivi, ker v njih ni določbe, da se imajo Japonci umakniti brez pogoju. Ti predlogi bi pospeševali okrepitev nacionalistične vlade v Nankingu, ki bi brez ozira na Zvezo narodov rada Japonski napovedala vojno. S tem je Svet Zveze narodov prišel v najbolj kritično situacijo, odkar obstoja. Sicer pa vsi oni člani Sveta Zveze narodov, ki ne pripadajo članom petorice velesil, nikakor niso zadovoljni s politiko Sveta

Zveze narodov, ker zastopniki manjših držav ne poznajo niti vseh podrobnosti kompromisa, ki je bil predlagan Japonski. Predvsem niso slovanske države zadovoljne s predlogi, ki sta jih stavili Japonski Francija in Anglija. Bojijo se, da ne bi kljub izjavi, da ne sme mandžurski konflikt tvoriti precedenčnega primera za čl. 11 pakta Zveze narodov, nekega dne prišlo invazije velesil na ozemlja manjših držav, kar bi eventualno Svet Zveze narodov trpel. V tem trenutku vlada še velika zmošnjava, iz katere se nihče ne ve nobenega izhoda.

London, 22. okt. AA. Iz Tokija poročajo: Iz Mukdena je prispela vest, da se japonska posadka pri Tiehlingu nahaja v hudem boju s kitajsko četo, ki šteje 2000 mož. Položaj japonske posadke je resen.

Uspeh Balkanske konference

Balkanska konferenca sprejela princip obvezne arbitraže

Istanbul, 22. okt. l. Danes se je balkanska konferenca pečala ves dan z balkanskim paktom, o katerem je referiral grški profesor Piropoulos. Za njim sta govorila romunski delegat Popp in bolgarski zastopnik Saznanov, ki sta predlagala, naj se sprejme vsaj obvezna arbitraža za konflikte, ki bi nastali med peedinimi državami. V politični komisiji je prišlo do burnih scen, ker so nekateri delegati hoteli vmešati vprašanje narodnih manjšin, ki ni bilo postavljeno na dnevni red. Nadalje so nekateri delegati namigavali na diplomatske dogodke, ki so se dogajali zadnje tedne na Balkanu, ter zahtevali tozadevnih pojasnil. Ker tudi to vprašanje ni stalo na dnevnem redu, je moral

predsednik odkloniti vsako debato in se mu je po daljšem trudu posrečilo pridobiti člane konference za diskusijo o paktu samem. Po večkratnih intervencijah jugoslovanskega delegata dr. Topaloviča, ki je v smislu svojega večernjega referata zagovarjal zamisel širšega pakta v obliki federacije balkanskih držav, se je komisija zedinila in nocoj soglasno sprejela princip obvezne arbitraže. S tem je uspeh balkanske konference zagotovljen. Ostala vprašanja, kakor stalna pomirjevalna komisija, vsakoletni sestanki zunanjih ministrov, ali izločitev vmešavanja velesil v balkanske zadeve, manjšinska vprašanja se bodo preložila na bodočo konferenco. Sedež bodočega zasedanja še ni določen.

Avstrija dobila posojilo v Franciji

Posojilo znaša 60 milijonov šilingov (circa pol milijarde Din)

Dunaj, 22. okt. tg. Avstrijska finančna politika lahko beleži lep uspeh. Ravno kar se poroča iz Pariza, da se je dr. Juchu posrečilo, da je francoska narodna banka Avstriji dovolila posojilo 60 milijonov šilingov, in sicer v obliki deviz potom večjega kritja narodne banke.

Dunaj, 22. okt. tg. Zvezni kancler dr. Buresch je danes v narodnem svetu na razna nujna gospodarska vprašanja in interpelacije večinskih strank ter socialnih demokratov dal izjavo, ki je v temelju zelo optimistična. Po njegovem mnenju slaba gospodarska konjunktura ne bo več trajala tako dolgo, kakor je trajala. Tako dolgo pa se mora Avstrija omejiti na svoje lastne sile. Do sedaj so v Avstriji živeli preko razmer. Avstrija bo na bodoči konferenci emisijskih bank zahtevala mednarodno de-

vizni kliring. Kot posledico omejitve uvoza pričakujejo po novi avstrijski devizni uredbi naraščanje notranje produkcije in zaradi tega zmanjšanje brezposelnosti. Dr. Buresch napoveduje novo trgovinsko pogodbo z Rusijo in prilagoditev madžarske trgovinske pogodbe na novi devizni položaj.

Izmed opozicije je govoril voditelj socialnih demokratov dr. Oto Bauer, ki je zahteval, da se prilike za delo, katerih primanjkuje, racionalizirajo in da se ima zato uvesti zakon proti ljudem, ki imajo dvojni zaslužek, in da se uvede štirideseturni delavnik. Dr. Buresch svari, da bi se uvoz preveč omejil, kar bi lahko povzročilo druginjo. Z državami, s katerimi je avstrijska trgovinska bilanca v ravnotežju, bi se lahko uvedel medsebojni promet s kliringom brez inozemskih deviz.

Program bivanja ministra Grandija v Berlinu

Berlin, 22. okt. tg. Sedaj je določen program za obisk italijanskega zunanjega ministra Grandija v Berlinu. Grandi bo dospel v Berlin v nedeljo zjutraj ob 9.35 v spremstvu svoje soproge in dveh tajnikov. Na anhaltskem kolodvoru ga bodo sprejeli državni kancler dr. Brüning in državni tajnik Bülow, vodilne osebnosti zunanjega ministrstva, zastopniki italijanskega poslanstva in italijanske kolonije v Berlinu. V nedeljo opoldne bo kosilo pri državnem tajniku zunanjega ministrstva, zvečer pa banket pri državnem kanclerju. V ponedeljek zvečer bo večerja na italijanskem poslanstvu. Sprejem italijanskega zunanjega ministra pri predsedniku Hindenburgu je določen na ponedeljek popoldne. Politični razgovori se bodo začeli v nedeljo popoldne in se bodo nadaljevali v ponedeljek. Glavni predmet teh razgovorov bodo vprašanja razorožitve in reparacij. Razen tega pa se bodo državni menili tudi o specialnem vprašanju nemško-italijanskih carinskih tarif v zvezi z gotovimi italijanskimi željami po uvoznih olajšavah.

Kaj bo predmet Grandijevih razgovorov

Rim, 22. okt. ž. »Giornale d'Italia« piše, da bo imel Grandi v Berlinu razgovore o razorožitvi, reparacijah in vojnih dolgovih, ker so ta vprašanja v tezni zvezi z današnjo svetovno krizo. Fašistična Italija želi, da pri reševanju teh vprašanj sodeluje z vsemi državami. Stiki z Nemčijo bodo vsekakor

grško-turškemu paktu pridružijo še Bolgari in da bi se tako razbila Balkanska zveza. Tretji dopovidjo za kulisami boljševike, ki delajo skupno s Turčijo in Italijo.

Vsekakor je jasno, da se Balkan še vedno ne more otresti inozemskih vplivov. Težave za politično zблиžanje so zaradi tega toliko večje. Balkanske konference skušajo pripraviti pot do političnega zблиžanja s pospeševanjem gospodarskega sodelovanja. To je posebno v današnjih časih prava pot.

Gandhi obupal nad konferenco

London, 22. okt. ž. Iz Alahabada poročajo, da je tamošnja akcija indijskega kongresa brzogovno prosila dovoljenje od centralnega odbora kongresa, da sme ponovno pričeti kampanjo proti plačevanju davkov za zemljišče. Predsednik kongresa Pandit Nehru se je obrnil na Gandhija v Londonu, da odloča v tej zadevi. Gandhi je odgovoril sledeče: »Delajte kar hočete, ker ni nobenega upanja več.« Ta korak Gandhija se smatra kot znak, da je druga konferenca pri okrogli mizi v Londonu doživela popoln neuspeh.

Funt bo v kratkem stabiliziran

Pariz, 22. okt. tg. »Excelsior« objavlja intervju s sirom Josua Stampom, ki izjavlja, da bo angleški funt v kratkem zopet stabiliziran. Glede svetovne gospodarske krize izjavlja Stamp svoje mnenje, da so njeni vzroki v tem, ker se brezposlenost skuša ohraniti zlati standard, problem dolgov in reparacij, sistem carin in tarifov, problem mezd, neproduktivni vladni izdatki, nadprodukcija v gotovih panogah industrije in poljedelstva in newyorška nadšpekulacija. Stamp se je izjavil za izolirane pomoči vsaki državi posebej v zvezi z mednarodnimi dogovori. Zato bo še dolgo ostalo mednarodno merilo, ker svet za drug sistem še ni zrel.

Rotschild se izseli z Dunaja

Dunaj, 22. okt. ž. Današnji listi poročajo, da je predsednik Credit Anstalt, baron Rotschild odpovedal službe vsem svojim nameščencem ter da se bo preselil iz Dunaja. Istočasno je sklenil, da bo prodal vsa posestva v Dolnji Avstriji. Z druge strani pa se trdi, da so ta posestva že več kot pred dvema meseci bila prenešana na Rotschildovo hišo v Londonu.

V Varšavi štrajkajo uradniki

Varšava, 22. okt. tg. Vsi uradniki in nameščenci v mestu Varšavi, razen podjetij, ki se bavijo z življenjskimi potrebščinami, so danes začeli pasivno resistenco v znak protesta proti temu, da se njihove plače izplačujejo neredno in da se je zatvoril del mestnih obratov, med drugimi vsa gledališča.

Pogodba o delu in javni podpori naših delavcev v Franciji

Pogodba je za našo delavsko emigracijo v Franciji velike važnosti

Belgrad, 22. oktobra. AA. Te dni so bila v Parizu končana pogajanja naše vlade s francosko vlado o ureditvi delavskih vprašanj, ki zanimajo obe državi. Ob tej priliki je bila sprejeta pogodba o delu in javni podpori ter sporazum o sezonskih delavcih. Sprejeta je bila tudi pogodba o kmetijskih, industrijskih in rudniških delavcih, na podlagi katere se bodo mogli naši delavci zaposeliti v Franciji. S pogodbo so urejena vprašanja individualne in kolektivne emigracije in imigracije delavcev, javna podpora v primeru bolezni in brezposelnosti, postopanje glede zaslužka, bolniškega zavarovanja ter postopanja v primeru nesreče. Vse to je urejeno na podlagi recipročnosti v popolni enakosti z domačimi delavci in to tudi v pogledu rent delavcem in rodbinam, ki živijo na ozemlju druge države. Enakost delavskega zaslužka je priznana tudi v pogledu draginskih in rodbinskih dodatkov. Pogodbi bo dodana še uredba, ki se nanaša na socialnopravno zaščito delavcev ter na o stala vprašanja v zvezi s čim urejenjšim postopanjem pri izselitvi na način, ki ne bo škodoval nobeni zainteresirani državi. Predvidena je ustanovitev mešanih komisij, ki se bosta najmanj enkrat letno sestajali izmenoma v Belgradu in Parizu radi ureditve števila in kategorije delavcev za izselitev ter olajšanja izvrševanja sprejete pogodbe. Kar se tiče zavarovanja delavcev je predvideno, da se bo tudi to vprašanje rešilo v najkrajšem času. Pogodbe se nanašajo do zdaj samo na evropsko Francijo, s posebnim sporaz-

umom pa se bo uredila zaposlitev tudi v izven-evropskih francoskih kolonijah. S sporazumom o sezonskih delavcih sta se dogovorili obe državi, da bo vsako leto v svrhu profesionalne izobrazbe prišlo gotovo število mladeničev pod 30 let v eno oziroma drugo državo. Emigracija v eno ali drugo državo pa se lahko dovoli tudi nezavisno od odredb pogodbe o delu in javni podpori med našo državo in Francijo.

Srečko Robič mrtev

Maribor, 22. oktobra. Danes ob trideseti na 18 je zadela kap Srečka Robiča, župana in veleposestnika v Limbožu pri Mariboru. Na sodišču je bil ravno predložil kandidatno listo za Maribor desni breg. Nato je odšel z nekaterimi drugimi prijatelji na okr. načelstvo, kjer ga je zadela kap. Bil je takoj mrtev. Na odredbo zdravnika dr. Zorjana so njegovo truplo prepeljali v mrtvašnico na starem mestnem pokopališču. Pokojnik je bil podnačelnik okrajnega častnega odbora ter je zavzemal veliko drugih častnih funkcij. Zapušča ženo in štiri neposkrbljene otroke. Blag mu spomin!

Dunajska vremenska napoved. Daljše trajanje sedanjega vremena ni več gotovo. Noč bo jasna, zjutraj pa zopet slana. Podnevi je pričakovati hladnega vremena.

V pričakovanju političnih senzacij

O čem bo govoril Laval v Washingtonu

Pariz, 22. okt. tg. Po mnenju pariških listov bo prva beseda, ko bo Laval stopil na ameriška tla: »Najprej varnost! Francija je danes edina res ogrožena država, tako piše »Intransigence«, katero ogroža sosed, ki noče priznati, da je podpisal mirovno pogodbo. Če bo Amerika dosegla, da bo beseda Nemčija res nekaj veljala, če bo Nemčija končno nehala ogrožati nas vedno z novimi vojnami, potem, pa tudi šele potem, bo Francija pripravljena, doprinesiti svoj del za to, da se bodo stolne milijardi, katere izdajajo narodi vsako leto za svoje oboroževanje, končno moge porabljati za mirovno gospodarstvo. Do tedaj pa moramo biti budni.

Pariz, 22. okt. tg. Kakor poročajo vesti s parnika »Ile de France«, pričakujejo po prihodu Lavalu v Ameriko diplomatske senzacije. Njegov pozdravni govor ne bo vseboval, kakor običajno, spominjanja skupne preteklosti, temveč bo popolnoma v ameriškem duhu pravi odmev dnevnih skrbi Američanov. Pertinax pripoveduje v svojem poročilu, da bo Laval pri prihodu v Ameriko »ne glasil, da bo francoska politika razorožila ostale

pri sedanjih oblikah, če se ji ne bo nudila enakovredna protidajatev. Francosko tezo glede razorožitve bo torej Laval v Ameriki poudarjal kot nemajmno.

Washington, 22. okt. AA. Uradni krogi izjavljajo, da Združene države ne morejo dati Franciji ali drugim narodom prav nobene obljube glede njihove varnosti. Razgovori predsednika Združenih držav Hooverja in francoskega ministrskega predsednika Lavalu se bodo sukali okrog vpraša-

nja, s kakšnimi sredstvi naj se omili svetovni gospodarski položaj.

V vprašanju vojnih dolgov so Združene države mnenja, da ga je treba rešiti v soglasju z washingtonsko vlado.

Državni tajnik za zunanje zadeve Stimson je poslal Lavalu prišerno pozdravno brzojavko. Laval pravi v odgovoru, naj bi njegov obisk v Združenih državah okrepil sodelovanje med Francijo in Združenimi državami v korist vsega sveta.

Washington je Lavalu najslovesnejše sprejel

Newyork, 22. okt. tg. Pozdravni odbor mesta Newyorka je na mestnem newyorškem parniku »Macon« dopoldne ob 9 newyorškega časa (to je ob 3 popoldne srednjeevropskega časa) plus nasproti francoskemu ministrskemu predsedniku Lavalu do karantene, kjer je pristal ob došlem parniku »Ile de France«. Nad dotičnim mestom je krožilo 30 ameriških letal. Vse ameriške ladje so pozdravljale

prihod s svojimi sireni in prav do Batteryje, kjer je Laval stopil na suho. Prvi je pozdravil Lavalu na ameriških tleh ameriški državni tajnik za zunanje stvari Stimson. Okoli Lavalu se je takoj nagnelo več kot 100 fotografov in reporterjev in 40 političnih častnikov. Laval se je temu navalu častnikov nasmehnil in pripovedoval razne doživljaje iz svojega žurnalističnega življenja.

Vprašanje brezposelnosti

III.
Z veseljem sem čital v včerajšnjem »Slovenec« članek pod »Kako omiliti brezposelnost«, pa kaj, ko je vse skupaj bob ob steno, ker bi a tem zadevi v srčeno gnezdo! Tudi pri nas so v nebo kričeči slučaj, da odvezamo večino na vseh mestih javne in privatne službe vpokojenci nam drugim kruh! So nekateri moški vpokojenci, kateri imajo po 2 plači in njih žene so v državni službi, tako da dobijo na mesec kar 3 plače, drugi večina družinski očetje pa tavajo brez zaslužka okoli! Takih primerov je tukaj zelo veliko! Z vsemi točkami ste zadevi v živo, samo eno točko bi si jaz dovolil še dostaviti in ta je: Reduciranje strojev v tovarnah ter zaposlitev manualnih delavcev, pa bo takoj dovolj dela in zaslužka! Mislim, da je to glavni vzrok svetovne krize! Vsi drugi ukrepi v tej krizi ne bodo prav nič zalegli, dokler stroji in zopet stroji delajo. Mislim, da mora biti vendar vsakomur takoj jasno, da tam, kjer je do sedaj delalo n. pr. 100 ljudi, po upeljavi strojev delata še samo 2 ali 3 in drugih 98 jih je na cesti (vsled stroja odpušteni)! In tako je dandanes po celem svetu! Kaj pomagata ako stroj v enem dnevu naredi več kakor pa 100 ljudi ves teden, ko pa tovarnar vendar ne more prodati svojih izdelkov samo zato, ker so delavci izgubili kupno moč, zato, ker so brezposelni, stroji pa od tovarnarja ničesar ne kupijo! Tako leži blago po skladiščih, se vedno bolj kopiči, kupev pa ni! Prej ko slej bodo vendar merodajni krogi prišli do tega prepričanja, da ho treba ljudi nastavitviti in stroje omejiti, ... Star pregovor pravi, da čila kola lomijo, ljudje ne morejo živeti v zemlji, delajo vedno manj, ljudi pa vedno več! Hvaležen bi vam bil, če bi te vrstice uporabili v ublažitve splošne krize, mogoče bo pa le nekaj padlo na rodovitna tla, ker je nevarnost, da bomo po zimi brez dela res morali živeti v zemlji!

J. Z., brezposelni uradnik.

IV.
V nedeljskem »Slovenec« je bil objavljen članek, kako naj se omeji brezposelnost. Vsa čast dotičnemu piscu. Le več posameznikov bi moralo biti. Le na ta način, kakor predlagate, bi se omejila na polovico brezposelnosti. Ni pa brezposelnost samo pri nekaterih strokah, marveč je tudi v usnjarski in čevljarški stroki velika. Umestno bi bilo, da se uvaža manj čevljev in naj bi se ne pri- puščalo popravilnim tujim tvečkam. Apeliramo na merodajne činitele, da to uvidijo. Kdor je tovarnar, naj bo tovarnar, če je engrosist, naj bo engrosist. Vsekakor bi bilo umestno, da se vse te napake prej ko mogoče popravijo. Tudi med konzumenti je treba zavednosti za domače izdelke. Domače umije je na isti stopnji kakor inozemsko in večkrat še celo boljše. Tudi domači čevljar je sposoben vsakega najfinjšega dela in v mnogih ozirih je njegovo delo še bolj prikladno kakor tovarniško. Žal pa, da se pri nas upošteva samo tuje blago ne pa domače. Zadnji čas je, da se z dejanji pokaže, da je tudi čevljarji obrtniki človek in davkoplačevalec in življenja vreden Jugoslovčan.

Več usnjarjev.
V nedeljski številki cenj. lista »Slovenec« sta v uvodnem članku »Kako omiliti brezposelnost« omenili, da bi se delno omilila brezposelnost a tem, da se vpokojenci z zadostno pokojnino odstranijo iz služb in da njih mesta prevzamejo sedanji brezposelnosti. Tako je prav, zakonito naj bi se res prepovedalo dvojno službovanje, ako pod normalnimi življenjskimi pogoji z njo lahko shajajo.

Dalje omenjate žene javnih namestnikov, katerih možje imajo tolikšno plačo, da bi lahko s svojim zaslužkom obitelji vzdrževali. Z Vašim stališčem se zopet popolnoma strinjam, ter se vam zahvaljujem, da ste spravili to misel v javnost. Dobro bi bilo, da bi slične članke večkrat objavili, da bi tako merodajni krogi prišli do prepričanja, da bi res kazalo nastavljene žene državnih uradnikov s primerno odpravnino odsloviti, oziroma one, katere imajo pravico do pokojnine, na njihovo željo upokojiti. Znaní so mi namreč slučaj, kjer sta mož in žena državna nastavljenca. Njih žene imajo že pravico do pokojnine, a je ne morejo dobiti. Ostavko na državno službo pa ne morejo dati, ker so si že pridobili pravico do pokojnine. Kazalo bi tedaj, da oblasti pokličejo vse poročene državne uradnike (izvzemši učitelje, poročene z učitelji), da vložijo prošnjo za upoko- jitev, oziroma odpravnino, ter tako napravijo prostor izselitvenemu materialu, zlasti v učiteljskem stanu. Znan mi je slučaj, da je v nekem manjšem kraju 10 takih žen državnih uradnikov, ki so v dejanski službi, katere bi se deloma umaknile proti maluzent pokojnini ozi. odpravnini, in dale prostor brezposelnim, katerih starši že težko čakajo, da bi njih izločeni otroci prišli do zaželjenega kruha!

Prosim, nadaljujte tedaj v tem smislu dalje. Morda si oblasti vendar sčasoma tudi osvoje to stališče.

Svojevrsna stavka

Berlin, 22. okt. AA. V vasi Andernach v Po- tenju je izbruhnila svojevrsna stavka. Prebivalci so sklenili, da bodo s solidarnimi močmi skušali zadržati prevoznice pristojbine za električno razsvet- ljavo. Zato so se nabavili petrolejke in sveče in bodo bojkotirali električno razsvetljavo do kraja.

Schober zaveznik Heimwehra?

Francozi zahtevajo njegovo glavo

Dunaj, 22. okt. ... vka zunanjega ministra, katerega glavo zahtevajo v Parizu, je znenkrat odložena, ker bi izzvala vladno krizo. Vodstvo kr- ščanske socialne stranke je na seji sklenilo, da mora dr. Schober odstopiti; toda svoj sklep je morala revidirati, ker so Velenenci in landbun- dovcí, ki podpirajo Schobera, na zadnem posveto- vanju sprejeli resolucijo, s katero se izjavljajo so- lidarne s Schoberom in grozijo, da bodo stopili iz vlade, ako krščanski socialci vztrajajo pri svoji zahtevi. To bi izzvalo težko vladno krizo, ki bi spričo težkih gospodarskih razmer silno škodovala državi. Radi tega so krščanski socialci na novi seji prišli do zaključka, da je bolje, da ne vztrajajo pri zahtevi, da Schober odstopi.

Pogajanja za posojilo v Parizu so prišla na mrivo točko, ker stavi Francozi kot pogoj za po- sojilo, da vicekancler Schober odstopi. Francija ne

zaupa več Schobru, ker je prišlo te dni vprav do senzacionalnih razkritij na račun dr. Schobera. Francozi tisk je že večkrat dolžil Schobera, da podpira Heimwehr in da zagovarja Anschluss. Te dni je sam grof Starhemberg, načelnik Heimwehra na zborovanju v Linzu javno trdil, da je dr. Scho- ber že l. 1929 pripravil heimwehrske državni nedar in da je bil tudi z zadnjo pustolovščino heim- wehrovcev v direktni zvezi! Schoberov tisk, pred- vsem »Neue Freie Presse« je vzel v obrambo po- števnika carinske zveze z Nemčijo, toda vsa zani- kanja spričo ponovne izjave grofa Starhemberga, da vztraja pri svojih trditvah, nič ne izdajo. Od- stop dr. Schobera zahteva tudi katoliški tisk.

Zanimivo je, da celo italijanski listi svetu- jejo dr. Schobru, naj odstopi. Italijani mu ne mo- rejo odpustiti, da je misel carinske zveze njegova.

Prepir za Matuško

Ali pripada dunajski ali madžarski policiji

Dunaj, 22. oktobra. Ž. Žena atentatorja Ma- tuške je poslala svojemu možu v ičo denar, slike in perilo. Poslala mu je tudi eno sveto sliko in je poskrbela zato, da ga obišče duhovnik. Časni- karjem je izjavila, da nikakor ne more verjeti, da bi njen mož počenjal take zločine. Listi pišejo, da bo Matuška najprej sojez radi atentata v Ans- burgu v Avetriji in če se bo izkazalo, da je on pravi atentator, bo obsojen na najmanj 15 let ječe. Madžarska policija še vedno protestira proti temu in trdi, da mora biti Matuška izročen Ma- džarski, ker Avstrija ne bi nikdar sama odkrila tega zločina.

Budimpešta, 22. oktobra. Ž. Nemški in av- strijski žurnalisti so odšli danes v spremstvu ma- džarskih kriminalnih uradnikov v Bistobagy ter na licu mesta pregledali še enkrat vladni in okolico. Proučili so tudi Matuškov navedbo, da je nekaj dni pred izvršenim atentatom bil v hi- šici vinogradniškega čuvaja. Skozi okna hišice se je namreč videlo zelo dobro na viadukt, saj je bila oddaljena komaj dobrih 100 metrov od njega. V prostorih so v resnici našli nekaj slame in od- padkov od jedi. Ko so se enkrat točno proučili po- ložaj, so se vsi uradniki povrnili nazaj v Budim- pešto, kjer se je vršila konferenca v policijskih prostorih.

Razmestitev soliških četnikov

Sofija, 22. okt. AA. Uprava soliških central- nih zaporov je poslala vse politične jetnike v pro- vincijske zapore, da na ta način onemogoči stavko, ki je nastala med jetniki radi neredne pravdo- nega ministra, ki je prepovedal prinašati hrano jetnikom od zunaj, ker je bil izvršen na ta način atentat na morilec Jopdona Jurkova. Tako je bilo 44 političnih kaznjencev, ki so se nahajali v cen- tralnih zaporih, poslanih v razne zapore po Bol- gariji. V soliškem zaporu je ostalo samo še 12 političnih jetnikov, proti katerim vodijo še pre- iskavo. Istotako so bili odstranjeni iz soliških za- porov vsi macedonski atentatorji, ki so tam pre- bivali kot kaznjenci za razne umore na soliških ulicah.

Lübeška afera

Lübeck, 22. okt. tg. Zagovorniki v Calmetto- vem procesu so danes vložili dokazni predlog, s katerim zahtevajo, da sodišče ugotovi, da je v bol- garskem mestu Trnova bile pozimi 1927-28 uvede- no postopanje o Calmettovem sistemu in da je tam od 240 otrok umrlo 90 otrok za jetiko. V svrhu, da se Calmettovo sredstvo splošno vpele, pa se je to dejstvo zmoževalo. Ta dokazni predlog namerava predvsem dokazati, da v Lübecku niso manipulirali s Calmettovim sredstvom.

Picca dove na rovedi

Budimpešta, 22. okt. Ž. Prof. Picard je pri- šel včeraj v Budimpešto, kjer je imel snoči pre- davanje v glasbenem zavodu o svojem poletu v stratosfero. Rekel je, da bodo v bodočnosti avijoni letali v stratosferi seveda le v onih slučajih, če bo šlo za potovanja v velikih razdaljah, kakor na pri- mer iz Evrope v Ameriko. Za tako potovanje bo potrebno le plitih 10 ur. Prof. Picard je odpotoval danes v Bratislavo, kjer bo imel tudi predavanja.

Velik požar v Bukarešti

Bukarešta, 22. okt. Ž. Danes jutraj ob 4 je izbruhnil na glavnem kolodvoru v Bukarešti po- žar, ki je uničil poslopje in vse blago, ki se je nahajalo v skladišču. V skladišču se je nahajala velika množina bencina, ki je eksplodiral in vrgel v zrak starih poslopja. Ljudstvo je v paniki zbe- žalo z bližnjih ulic. Požar še ni pogasjen, škoda je ogromna.

Velik požar pri Mariboru

Maribor, 22. oktobra.
Proti večeru je nastal ogenj v gozdu ob cesti Maribor—Sv. Križ, in sicer v bližini viničarije, ki je last dr. Franca Maljaja. Čez nekaj časa je na mah zagorela vsa viničarija v kateri stanuje viničar Anton Svetek. Mariborski gasilci so takoj okoli požar 7 zvečer v dveh oddelkih odhiteli na mesto požara, ki je prehajal že na sosednje ob- jekte. Požar se je videl daleč naokoli proti Koz- jaku. Ob času poročila ogenj še traja.

Sofijsko pismo

Sofija, 21. oktobra.

Socialna demokratska stranka se razcepila.

Kakor se je v Nemčiji ločil del pristašev so- cialdemokratske stranke, istotako je prišlo do raz- kola med bolgarsko socialdemokracijo, ali kot jih tu imenujejo »široki socialisti«. Levica stranke je namreč izstopila oziroma začela izdajati svoj ča- sopis, ki se imenuje »Klasova borba«. Izdaja tega časopisa proti volji socialdemokratske stranke je dala povod vodstvu stranke, da izključi iz stranke neposlušne pristaše. Ze itak slabo stranko bo raz- kol še bolj upadel ob vsako veljavo in nima sploh nikakega vzglada, da se še kdaj dvigne do one toči, ki jo je stranka imela prve čase po svetovni vojni.

Pokojnino za september še neizplačane.

Bolgarska Narodna banka je odpelala v pro- vincijo 25 milijonov levov za izplačilo uradnih pokojnin, a potrebna je vsota 180 milijonov. Iz te- ga sledi, da se bo mogel izplačati le del pokojnine, vendar je upanje, da bo banka mogla izplačati do konca tega meseca vso pokojnino za mesec september. Sicer je pa tu že običaj, da se pokoj- nino ne plačujejo redno.

Ubij Madejonec.

Snoči je bil ob četrti na 10 ubit v svoji ka- varni trgovec N. Mardalov, 50 let star iz Čirpanja, ko je zapiral okna, ubil ga je neznan mladenič s štirimi revolverjskimi strelji. Napadalec je znan, a je ušel. Domneva se, da izvira ubojstvo iz ose- bnega maščevanja, za kar govori dejstvo, da je bil samo en napadalec, med tem ko sodelujeta pri običajnih macedonskih ubojih najmanj po 2 člana ene ali druge macedonske organizacije.

Prvi okrajni kandidati v Draški banocini

Ljubljana, 22. okt. AA.

Danes so bile potrjene prve okr. kandida- ture v draški banocini. Sreska sodišča so potrdi- la: za mesto Ljubljano: kandidatur dr. Alberta Kramerja, ministra za zgradbe; namestnik Ivan Tavčar, tajnik Delavske zbornice; za kranski srez: kandidatur Janka Barleta, župnika pri Sv. Jakobu v Ljubljani; namestnik Ivan Lončar, po- sestnik in župan v Trzinu; za logaški srez: kandi- datur dr. Staneta Rapeta, tajnika Zveze kulturnih društev v Ljubljani; namestnik Ivan Remžgar, go- stiliničar in posestnik v Zirovnici; za litijski srez: kandidatur geom. Milana Mravljeta, novinarja v Ljubljani; namestnik Gvidon Brolia, industrijec Zagorje; za srez Gornji Grad: kandidatur Rasta Pustolesmška, novinarja v Ljubljani; namestnik Franc Kolenc, veleposelnik in trgovec v Ljubnem; za kočevski srez: kandidatur Ivana Puclja, mini- stra; namestnik dr. Hans Arko, odvetnik v Ko- čevju; za celjski srez: kandidatur Ivana Prekor- ška, upravnika bolnice v Celju; namestnik Franc Gorican, posestnik in vpokojeni kmetijski inšpek- tor; za srez Ljubljana-okolica: kandidatur Aloisa Komana, posestnika v Vižmarjih; namestnik Ivo Sanein, načelnik v pok. v Ljubljani; za brežiški srez: kandidatur inž. Ernesta Kruleja, župana v Sevnici; namestnik dr. Franjo Benedetič, rudniški zdravnik, Senovo; za brežiški srez: kandidatur Ivana Ureka, župana in bivšega nar. poslanca v Globokem; namestnik Franc Pintarič, Rigonci; za srez Gornji Grad: kandidatur Matije Gorčičarja, župana in posestnika v Mozirju; namestnik Anton Sem, posestnik v Ljubnem; za laški srez: kandi- datur prof. Alojzija Pavliča iz Celja; namestnik Alojzij Jagrič, strojevodja, Zidani most; za litijski srez: kandidatur Alojz. Turka, trgovca iz Višnje gore; namestnik Rudolf Hribar, lesni trgovec, iz- lake; za radovljiški srez: kandidatur Iv. Ažmana, župana v Lescah; namestnik Franc Kralj, tovar- niški delavec, Koroska Bela; za radovljiški srez: kandidatur Ivana Mohoriča, gener. tajnika Zbor- nice za TOI v Ljubljani; namestnik Josip Ambro- žič, trgovec in posestnik v Ljubnem; za srez Smarje pri Jelšah: kandidatur Vekoslava Spin- dlerja, novinarja iz Maribora; namestnik Anton Malgaj, viničar, Zibika; za srez Smarje pri Jelšah: kandidatur Josipa Drogeniga, posestnika v Sen- turju ob J. Ž.; namestnik Jurij Lesjak, župan, Sliv- nica pri Celju; za metliški srez: kandidatur Da- nijela Makarja, posestnika in gostilničarja v M. t- lliki; namestnik Janez Smuk, župan in posestnik, Mlake; za kamniški srez: kandidatur Antona Ce- rnarja, posestnika in gostilničarja v Kemniku; na- mestnik Ignacij Tome, trgovec v Moravčah; za kamniški srez: kandidatur dr. Valentina Rožiča, upok. prof. in posestnika v Ljubljani; namestnik Alojzij Burica, posestnik in bivši župan iz Dra- gomelj.

Prosava čehoslovaškega nar. praznika v Belgradu

Belgrad, 22. okt. I. Narodni praznik Čehoslo- vaške republike bodo proslavili v Belgradu na najbolj svečan način. Tako je že določeno, da bo prihodnjo soboto čehoslovaški poslanik dr. Flie- der govoril v Čehoslovaškem domu o razvoju mi- rovnih prizadevanj in mirovne politike z ozirom na Čehoslovaško. Prihodni teden bo jugoslovansko-čehoslovaško združenje priredilo zapored ne- kaj literarnih večerov, pri katerih priliki bodo pre- davali tudi »Prodano nevesto« in tri filme o narav- ni lepota Čehoslovaške in o kulturnem življe- nju bratskega naroda.

Papež in duce

Rim, oktobra.

Ceprav je bil letos v poletju proglašen med Vatikanom in fašizmom nov mir, ki naj bi od- stranil vsa nesoglasja, ki so nastala med Cerkvijo in državo po znamenitem 11. februarju 1929 leta, vendar razmerje to- in onstran Tibere le ni čisto razčiščeno in izmirjeno.

Sicer so pogodbe jasne in ako bo na strani fašizma tudi dobra volja, potem ni nobenega raz- loga, da se ne bi odstranile vse težkote. Toda zelo je padlo v oči, da je izostalo srečanje med nosilcema lateranskega pakta, ki naj bi na zunaj in nekako simbolično dobil svoje potrjenje v pri- jateljskem obisku duceja pri sv. očetu. Več kot dve in pol leti so napovedovali Mussolinijev obisk v Vatikanu, pričakovala ga je Italija in ves svet. Velikokrat je bil določen že kar datum, kdaj se ima vršiti, a vselej je bil zopet preklican in danes moremo že z precejšnjo gotovostjo trditi, da ni verjetno, da bo Mussolini sploh obiskal sv. očeta.

Po točnih podatkih, katerih pravilnost tudi vatikanski krogi ne zanikajo, je bil Mussolinijev obisk pri sv. očetu določen za konec septembra. Po običajnem ceremonijelu bi Mussolini po pa- peževi avdijenci moral obiskati tudi kardinala — državnega tajnika Pacellija. Toda kardinal Pacelli je konec septembra odšel na dopust, ki ga je že dolgo odlašal. S tem je tudi ducejev obisk postal brezpredmeten. Zato sedaj ne čujete več v Rimu vprašanja, zakaj ni bil poglavar fašizma pri sv. očetu. Krojijo tudi govorice, da se papež niti ni želel sestati z Mussolinijem, dokler ne iz- polni nekega pogoja, ki ga je Vatikan stavil za predpogoj ducejeve avdijence.

Naj že bo na stvari karkoli. Močno se vse- kakor v tukajšnjih krogih opaža, da je tudi po lateranskem paktu med obema silama ostalo še nekaj, kar ovira popoln sporazum in kar se iz- oblikuje v nekakšno osebnostno zadevo med pape- žem in Mussolinijem. Dobro je znano, da je Mus-

solini že iz vsega početka osebno zavzemal o- sklanjajoče stališče in zadržanje napram Vatikanu. In to kljub lateranskemu paktu, ki ga je Mussolini podpisal ne toliko iz osebnega prepričanja, kakor iz uvidenosti, da sporazum s Cerkvijo more Ita- lijanski državi samo koristiti. Toda takoj pozneje je v svojih velikih parlamentarnih govorih v me- secu maju zavzel napram cerkvi jako rezervirano in hladno stališče, ko je skušal celo enostransko in niti ne v smislu pogodbe komentirati lateranski pakt. Težko je tudi verjeti, da bi Mussolini s svo- jim vsemogočnim vplivom v stranki ne mogel pre- prečiti neprestanih izpadov fašističnega časopisja na cerkev in papeža. In zlasti si je težko razlagati dejanske napade v letošnji spomladi na Katoliško akcijo in nieno premoženje, kakor tudi končno najbolj očitno dejstvo, da je po obisku kralja in njegove hiše, ki je oficijelno posetil Vatikan, iz- ostal še fašistični viadg Mussolini.

Zadržanje Cerkve napram nosilstvu fašizma je čisto razumljivo, ako se pomisli, da je papež pač sklenil mir z državo in s tem priznal zgo- dovinški razvoj, ki se je izvršil v Italiji po letu 1870, toda, da ima cerkev ves interes na tem, da se ne veže na režim, kateremu manjkajo potrebne garancije. Vatikan je pač sklenil mir z državo, ne pa s kako stranko in je umljivo, da resno čuva svoje neodvisnost od režima, kojega osnove v marsičem tudi versko in cerkveno ne more pri- znovati. Izoliranost, v kateri se drži Vatikan na- sproti fašizmu, mu je bolj v korist kakor v škodo. Mnogo je Rimljanov, ki bi v popolnem in oseb- nem izmirjenju z ducejem zri nekakšno prista- nost in zavzemanje za obstoječe stanje. Nihče neče fašističnega papeža, ampak neodvisnega, nadnardo- nega in nad vse stranke vzvišenega najvišjega du- hovnika katoliške cerkve. Papež Pij XI. je poli- tično preveč moder, da bi storil karkoli, kar bi moglo vzbuditi, čeprav le videz kake narodne ali celo strankarske vezanosti sv. Stolice.